

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen

Oslo, 5. juni 2018

Høring – Endringer i forsikringsavtaleloven

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 6. mars 2018, samt tilhørende notat, om endringer i forsikringsavtaleloven. Forslaget er dels begrunnet med nasjonal implementering av EUs forsikringsdistribusjonsdirektiv, 2016/97. Fristen for høringsuttalelse er satt til 7. juni 2018, og foreliggende uttalelse er følgelig avgitt rettidig.

1.

Innledningsvis vil Pensjonskasseforeningen fremheve pensjonskassenes særlige karakter og innretning etter forsikringsvirksomhetsloven og finansforetaksloven; pensjonskasser er selveiende institusjoner som leverer tjenstepensjon til en lukket krets, og med representasjon fra rettighetshavere i det øverste organet. Pensjonskasser selger ikke i alminnelighet forsikringsprodukter til enkeltindivider, men håndterer kollektive avtaler. Dette medfører at pensjonskasser er vesensforskjellige fra livselskap, organisert som aksjeselskaper, med eksterne eiere med utbytteforventninger og potensielle interessekonflikter, et bredt nedslagsfelt i forhold til kundemasse og et bredt spekter av avtaler og produkter i porteføljen, gjerne rettet mot den enkelte.

2.

Pensjonskasseforeningen er av den oppfatningen at forsikringsavtaleloven ikke gjenspeiler samtiden fullverdig, og at det er etterslep i forhold til utviklingen etter vedtagelsen i 1989. Departementets forslag overordnet om en omorganisering av lovens kapitler fremstår rasjonelt og vil være egnet til å fremme en bedret lovstruktur. Følgelig støttes en redaksjonell omlegging av forsikringsavtaleloven.

3.

En rekke bestemmelser i forsikringsavtaleloven stiller nå krav om at informasjon skal gis skriftlig. Til illustrasjon gjelder et krav om skriftlig forsikringsbevis. Andre bestemmelser oppstiller ikke eksplisitte krav om skriftlighet, men knytter bestemte virkninger til at informasjon eller meldinger er gitt skriftlig. Av forsikringsavtaleloven § 20-3 følger det at et krav om skriftlighet ikke er til hinder for at selskapet bruker elektronisk kommunikasjon dersom den som skal motta den aktuelle informasjonen, har «uttrykkelig ... godtatt» slik kommunikasjon. Kravet om uttrykkelig samtykke er begrunnet i et ønske om å unngå rettstap grunnet et mer lemfeldig forhold til elektroniske postkasser enn fysiske.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Nytt lovforslag § 1-7 legger opp til digitalt førstevalg, noe som innebærer at leverandører kan kommunisere elektronisk, såfremt det ikke foreligger individuell reservasjon. Dette vil harmonere med forslag til ny finansavtalelov, og til dels forvaltningsloven etter revisjon i 2013. Forslaget er basert på at informasjonen får virkning når denne er kommet til vedkommendes kunnskap. Avsender har også et skjerpet ansvar i forhold til meldinger av stor viktighet.

Overordnet vil digitalt førstevalg innebære utvidede muligheter til elektronisk kommunikasjon med rettighetshavere, noe som oppleves rasjonelt og tidsriktig. Pensjonskasseforeningen støtter dette forslaget.

4.

Forsikringsavtaleloven regulerer ikke direkte virkningene av regelbrudd, men forarbeidene forutsetter muligheten for erstatningsansvar ved mangelfull og misvisende informasjon. Dette betraktes i alminnelighet som ulovfestet rett. Som argumenter for nå å lovregulere erstatningsplikt, fremheves forutberegnelighet og rettsbeskyttelse.

Departementet foreslår generelle regler om erstatning i forsikringsavtaleloven kapittel 1. Reguleringen tilsvarer forslaget til nye bestemmelser i finansavtaleloven. Ansvarsmodellen er basert på objektivt ansvar, noe som reelt innebærer ansvar uten hensyn til skyld med unntak av force majeure tilfellene.

Pensjonskasseforeningen finner som et utgangspunkt at erstatningsforpliktelser bør baseres på et culpabasert profesjonsansvar med tilhørende adferdsnormer lagt til grunn. Erstatning bør utmåles i samsvar med alminnelige erstatningsrettslige prinsipper.

5.

Forsikringsavtaleloven regulerer ikke i dag bevisbyrdespørsmål, men dette foreslås endret. Departementet mener leverandør skal bære bevisbyrden for oppfyllelse av legale plikter. Øvrige forhold foreslås fortsatt å være ulovfestet. Departementets tilnærming har parallell til finansavtaler.

6.

Pensjonskasser er ikke obligatorisk deltagende i formelle, eksterne klageordninger, med unntak av ordinær domstolsbehandling. Et slikt behov eksisterer ikke og vil kun representere en kostnadsdriver.

Høringsnotatet gir en fremstilling av gjeldende rett. Det oppstilles p.t. ulike krav til intern klagebehandling. Slik regulering fremgår blant annet av rundskriv fra Finanstilsynet. Fremstillingen indikerer at behandling i finansklagenemnd er aktuelt der en klage ikke fører frem. Dette er ikke beskrivende for pensjonskasser.

I lovforslaget tilrås en felles bestemmelse om klagebehandling; § 1-14. Denne omtales ikke nærmere av departementet.

For pensjonskasser er det av betydelig relevans at eksterne klageordninger ikke blir obligatoriske. Her bør gjeldende rett videreføres, slik at pensjonskasser gis mulighet for tilknytning til nemnd, men ingen plikt. Departementet angir at nytt forslag viderefører en bestemmelse i dagens kapittel 20, og dette indikerer at en materiell endring ikke er påtenkt. En eventuell plikt vil generere kostnader, og det er av relevans at pensjonskasser kun leverer obligatorisk tjenstepensjon til egne ansatte i samsvar med lov og tariffavtaler. Ordningene er kollektive, og det selges ikke individuelle produkter.

For saker knyttet til offentlig tjenstepensjon er Trygderetten obligatorisk ankeorgan etter lov om anke til Trygderetten. Behovet for eksterne klageorganer, i tillegg til rettsapparatet, vurderes å være uten relevans og egenverdi.

7.

Det foreslås en generell regel om offentligrettslig tilsyn og kontroll, men ikke rettet inn mot informasjonsforpliktelser. Bestemmelsen er ikke ment å representere realitetsendringer.

For Pensjonskasseforeningen,

Christer Drevsjø
Juridisk direktør